
Betydningen af forebyggende indsatser i dagtilbud

Oplæg til psykologkonferencen
om tidlig indsats

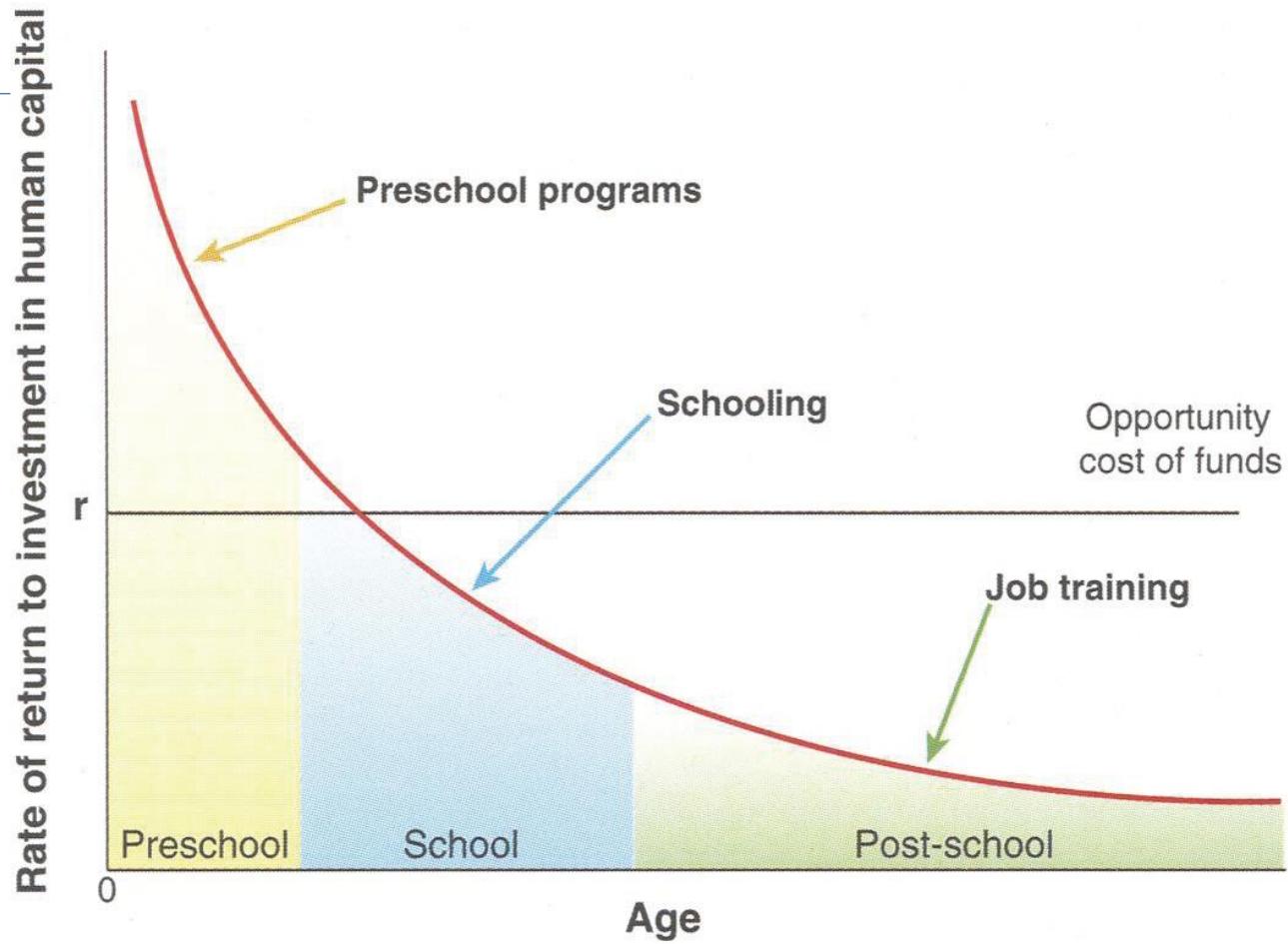
Kirsten Elisa Petersen, lektor, ph.d.
DPU – Danmarks institut for Pædagogik og Uddannelse
Aarhus Universitet
kepe@edu.au.dk

'...det er lidt bekymrende, at jeg tror de fleste, der kommer her og det gjorde jeg også selv, selvom jeg havde været i socialt udsat område før, så får man lidt et chok, fordi at det er så åbenlyst, hvordan nogle børn er udsat for vanrøgt, deres tænder er dårlige, de er dårligt påklædt, deres hygiejne er også nogle gange dårlig, men efterhånden så, så vænner man sig til det, på en måde altså ens grænser for hvad der er normalt og hvad der ikke er normalt, de rykker sig, det synes jeg er ret bekymrende.' (Citat, pædagog, Jensen et al., 2012, p.53)

Rates of return to human capital investment

(Heckman, 2006)

Børn i sociale nødsituationer

Begrebet anvendes som en overordnet betegnelse, der henviser til børn, som på forskellig måde og med forskellig tyngde befinder sig i det, som Mathiesen (1999) betegner som *sociale nødsituationer*.

Mathiesen (1999) anvender begrebet pædagogiske nødsituationer, der henviser til, at barnets livssituation er karakteriseret ved et fravær af **udviklingsbetingelser**.

Forskellige daginstitutioner – forskellige forebyggende indsatser

---

Type A: Der omfatter daginstitutioner, hvor det pædagogiske personale vurderer, at de ikke har nogen socialt udsatte børn. Denne type daginstitution er primært fysisk beliggende i villa- og parcelhusområder.

Type B: Der omfatter daginstitutioner, hvor det pædagogiske personale vurderer, at de har en stor gruppe socialt udsatte børn, samtidig med at der også er en stor gruppe af ”normalt velfungerende børn”. Endvidere indkredsnes der også her at være en voksende gruppe børn, en såkaldt ”gråzonegruppe”, der omfatter børn, som det pædagogiske personale i forskelligt omfang er bekymret for enten periodisk eller over længere tid. Denne type daginstitution er ofte beliggende på grænsen mellem forskellige typer af boligbebyggelse, f.eks. mellem almennyttige boligområder og parcelhusområder, og modtager således børn fra forskellige områder af bybilledet.

Type C: Der omfatter daginstitutioner, hvor det pædagogiske personale vurderer, at størstedelen af deres børn kan karakteriseres som socialt udsatte, og hvor gruppen af såkaldte normale børn er meget lille. Type C daginstitutionen er yderligere karakteriseret ved fysisk at være beliggende i udsatte boligområder, eller såkaldte ghetto-lignende boligområder (Petersen, 2009, 2010, 2011; Petersen & Ladefoged, 2015).

Et særligt afsæt i både pædagoger og psykologers arbejde med forebyggende indsatser på børneområdet

Når der argumenteres for samfundsmæssige forhold, som virker ind på børns opvækst, undersøger forskningsfeltet primært, hvordan og på hvilken måde samfundets strukturer og instanser reproducerer **social ulighed** i et samfundsmæssigt perspektiv.

Tidlige forebyggende indsatser skal kædes sammen med begrebet chanceulighed

---

”at det til stadighed, på trods af velfærdssamfundets udvikling, er sværere for børn fra arbejderklassen at opnå adgang til længere videregående uddannelser, bedre job og derigennem også bedre boligforhold og andre sociale goder” (Hansen, 2005)

”...må fænomenet forstås som den kendsgerning, at sandsynligheden for at tilhøre den dårligst placerede gruppe i den nuværende samfundsstruktur er størst, når ens forældre også i sin tid var dårligst placeret i den daværende anderledes samfundsstruktur” (Hansen, 2003, p. 117).

Begrebet dobbelt udsathed (Petersen & Ladefoged, 2015, Petersen, 2015):

-Dels udsathed hos barnet/barnets familie

Handler om de udsatte livsforhold – **sociale nødsituationer** som barnet befinder sig i.

-Dels udsathed gennem velfærdsstatens indsatser

Handler om de indsatser, både almenpædagogiske og socialpædagogiske, som samfundet tilrettelægger og som samtidig **fremmer/fastholder**, eller **slører** udsathed